

и че сълзыгѣ на супругата и на чадата му или на роднинитѣ му ще са ронѣтъ за поменъ неговъ.

Но нека кажемъ за душата и за безсмъртіето ѝ, и защото мнозина сѣмъ слушаятъ да говорѣтъ за душата и за безсмъртіето ѝ безъ да опредѣлѣтъ какво нѣщо е душа. Мнозина казватъ че тя е духъ, други че была гармонія на веществото. Но азъ който приемамъ че не съществува вещество, утвърждавамъ че душата е духъ. Но ще ма попита нѣкой: какъ думашъ че не съществува вещество когато го виждашъ? Туй е като да ми казваше: какъ ми думашъ чи не съществува студъ, когато мръзнешъ, когато виждашъ снѣга? Коего быхъ казалъ на втория, същото казвамъ и на първия. Топлота съществува, но студътъ е умаленіе или отсъствие на топлината. Духъ съществува, а вещество е умаленіе, една степенъ на духа. Освѣнь туй, веществото е дѣлено, но като са дѣли безпрестанно до безкрайность ще достигне да стане сѣко друго нѣщо нежели вещество което да подпада на чувствата. Но въ безпредѣлността ще съществува безсмъртіето. И ако божественната сила го подраздѣля на толкози чѣсти колкото е възможно да заключи безпредѣлността (туй го казвамъ за да бѣдѣ проумѣнь), дѣ ще намѣрѣтъ тогасъ философитѣ веществото си. Азъ слѣдователно, като неприемамъ веществото и духа за двѣ различни нѣща, немамъ нужда да доказвамъ безсмъртіето и духовността на душата.

„Посѣтилъ сѣмъ земи, села и градове въ Италія, въ Влашко и въ Молдова и на много други страны поради моряшкото си поприще въ което постѣпнихъ, бѣжанецъ отъ частното ми отечество. Искѣ ли нѣкой да са научи какво тамъ става за да оплаче челоувѣчеството и да разумѣе съ кой начинъ са угнетява челоувѣчеството отъ едно съсловіе осы, или подобрѣ піевицы, които изсмукватъ кръвта и пота на невинныя и трудолюбивъ работникъ, на когото кѣщата потопяватъ въ бѣдность и въ нищета и на когото душата докар-